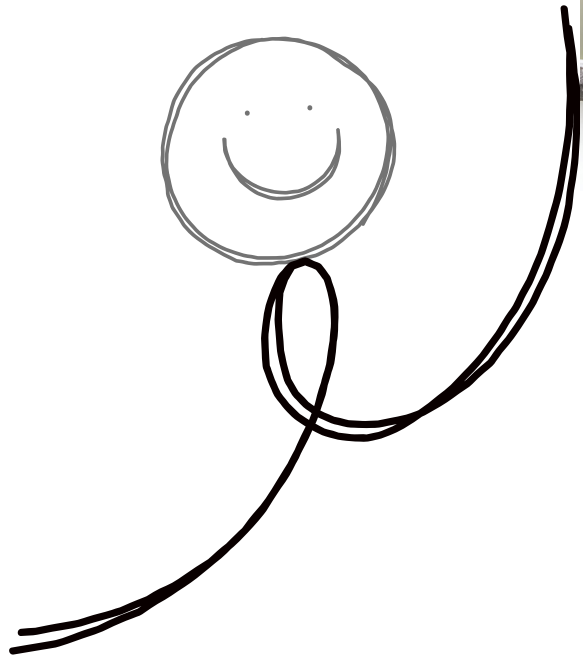

BIULETYN TERAPEUTYCZNY

TWARDY ORZECH DO ZGRYZIENIA...

W TYM NUMERZE:

- **POCZUCIE WARTOŚCI U DZIECI**
- **WSPOMAGANIE ROZWOJU MOWY DZIECKA**
- **INNY PUNKT WIDZENIA**
- **DYSORTOGRAFIA I CO DALEJ?**
- **KILKA SŁÓW O DYSKALKULII**

SPIS TREŚCI:

1.Poczucie własnej wartości u dzieci.....	3
Justyna Nowakowska	
2.Wspomaganie rozwoju mowy dziecka.....	5
Wanda Kalisiak	
3.Inny punkt widzenia.....	8
Lidia Silska	
4.Dysortografia i co dalej?.....	10
Sylwia Wawrzyńska	
5. Kilka słów o dyskalkulii.....	13
Sabina Furmańska	

Poczucie wartości u dzieci.

Poczucie wartości u dzieci jest kluczowym elementem ich rozwoju emocjonalnego i społecznego. Dzieci, które czują się wartościowe, zazwyczaj mają większą pewność siebie, są bardziej odporne na stres i lepiej radzą sobie w relacjach z innymi. Warto więc zrozumieć, jak możemy wspierać poczucie wartości u naszych pociech.

Jak wspierać dziecko?

1. Buduj relacje oparte na miłości i wsparciu.

Jednym z najważniejszych czynników wpływających na poczucie wartości dziecka jest jakość relacji z rodzicami. Dzieci, które czują się kochane i akceptowane, mają większe szanse na rozwijanie zdrowej pewności siebie. Warto więc poświęcać czas na budowanie bliskich i emocjonalnych więzi z dziećmi. Słuchajcie ich, rozmawiajcie, wyrażajcie miłość i wsparcie.

2. Podkreślaj sukcesy i osiągnięcia.

Ważne jest, aby doceniać i nagradzać wysiłek i osiągnięcia dziecka. Niezależnie od tego, czy są to dobre wyniki w szkole, pierwszy krok, czy wykonanie zadania domowego. Zawsze warto pochwalić dziecko za trud i wysiłek, jakie włożyło w dane zadanie. To pomaga budować poczucie własnej wartości i motywuje do dalszych działań.

3. Ucz samodzielności.

Wspieranie poczucia wartości u dziecka obejmuje również uczenie go samodzielności. Dzieci, które potrafią radzić sobie w różnych sytuacjach, czują się pewniej i bardziej wartościowe. Dlatego zachęcajcie swoje dzieci do podejmowania własnych decyzji, rozwiązywania problemów i wykonywania zadań samodzielnie, oczywiście z waszym wsparciem i nadzorem.

4. Pomagaj radzić sobie z porażkami.

Porażki i niepowodzenia są naturalną częścią życia. Ważne jest, aby nauczyć dzieci, że nie zawsze wszystko wychodzi od razu, i że porażki są okazją do nauki i rozwoju.

Wspierajcie swoje dzieci w trudnych chwilach, pomagając im zrozumieć, co poszło nie tak i jakie lekcje można wyciągnąć z danej sytuacji.

5. Ucz empatii i szacunku.

Warto uczyć dzieci empatii i szacunku wobec innych ludzi. To pomaga im zrozumieć, że każdy człowiek ma swoją wartość i zasługuje na szacunek. Zachęcajcie do okazywania sympatii i pomagania innym, co również buduje poczucie wartości u dzieci.

6. Daj przestrzeń do wyrażania siebie.

Ważne jest, aby dać dzieciom przestrzeń do wyrażania siebie. Słuchajcie ich opinii i interesów, wspierajcie w rozwijaniu pasji i talentów. Kiedy dziecko czuje, że jego głos jest ważny, rośnie jego poczucie wartości.

7. Bądź wzorcem.

Nie można zapominać, że dzieci uczą się przede wszystkim na podstawie obserwacji i naśladownictwa. Dlatego warto być wzorcem w kwestii budowania poczucia wartości. Pokazujcie, jak dbać o własną wartość i szanować innych.

Wspieranie poczucia wartości u dzieci to proces, który wymaga uwagi, miłości i zaangażowania ze strony rodziców.

Budowanie zdrowego poczucia wartości u dziecka jest kluczem do jego szczęścia, pewności siebie i sukcesu w życiu.

Pamiętajcie, że każde dziecko jest wyjątkowe i ma swoją własną wartość, którą warto pielęgnować.

Wspomaganie rozwoju mowy dziecka - ćwiczenia

Osiągnięcie prawidłowego stanu mowy uwarunkowane jest określonymi dyspozycjami w funkcjonowaniu narządu słuchu i aparatu mowy. One bowiem zapewniają prawidłowe rozumienie wypowiedzi słownych i ich tworzenie. Na stan mowy wpływają również przebyte doświadczenia oraz wzory mowy dostarczane przez środowisko, w którym dziecko wzrasta. Żeby zapewnić dziecku w miarę możliwości dobry stan tych dyspozycji (jeżeli nie ujawniły się deficyty ograniczające rozwój dziecka i wymagające interwencji specjalistycznej) rodzice mogą starać się wpłynąć na poprawę stanu mowy dziecka przez odpowiednie postępowanie wspomagające jej rozwój. Im wcześniej rozpoczniemy stymulację rozwoju mowy, tym efekty tych działań będą lepsze. Propozycje rodzajów ćwiczeń, z zastosowaniem wyobraźni i pomysłowości w zakresie organizowania atrakcyjnych dla dziecka zabaw w domu:

ćwiczenia słuchowe

- z wykorzystaniem bodźców niewerbalnych (np. rozpoznawanie: głosów zwierząt, różnych dźwięków z otoczenia, dźwięków wysokich i niskich- cymbałki, rytmu- bębenek, liczby dźwięków- bębenek),
- z wykorzystaniem dźwięków mowy, czyli ćwiczenia słuchu fonematycznego, których celem jest usprawnianie utożsamiania i różnicowania dźwięków mowy, dzięki niemu słyszymy różnicę pomiędzy dźwiękami bliskimi jak np.: p i b, d i g, p i t i k, s i sz, c i cz, t i s i c, d i z, b i m, co z kolei pozwala odróżnić wyrazy podobnie brzmiące, np.: taczka-kaczka, kos-kosz, tacka-taczka (np. - różnicowanie wyrazów, wskazanie odpowiedniego obrazka z godnie z wypowiedzianym poleceniem kasa-kasza, wąż-wąs (na końcu słyhać sz), zebra-żebra, pies-piec, dróżka-gruszka, miecz-mecz - różnicowanie głosek np. s i z, lepienie z plasteliny muchy i węża, w czasie lepienia prezentujemy dwa dźwięki ssssss- syczenie węża, muchę-zzzzzz)

ćwiczenia oddechowe np. huśtanie misia na brzuchu- leżymy na plecach, na brzuchu umieszczamy książkę a na niej siedzi miś, robimy wdech- brzuch uwypukla się, wydech- brzuch opada,

łączenie ćwiczeń oddechowych z ćwiczeniami ruchowymi- wdech z szybkim uniesieniem rąk na boki lub do góry, wydech połączony jest z powolnym krzyżowaniem rąk z przodu lub opuszczaniem w dół, przysysanie bibuły- faza wdechu, dmuchanie na bibułę- faza wydechu, ćwiczenia usprawniające narządy artykulacyjne: warg (np. nadymanie policzków, cmokanie, powolne zamykanie i otwieranie ust, masaż warg zębami naprzemiennie, wyraźne wymawianie samogłosek w parach a-i, o-e, u-y, parskanie wargami), języka (np. wysuwanie języka na brodę- zmęczony pies, unoszenie języka w kierunku nosa, dotykanie czubkiem języka kącików warg- wargi szeroko otwarte, dotykanie czubkiem języka górnej wargi górnych zębów, mlaskanie, klaskanie, oblizywanie warg czubkiem języka, zawijanie języka o górne zęby), podniebienia (np. język wysunięty z ust-wdychanie i wydychanie powietrza przy szeroko otwartych ustach, język wysunięty z ust- kaszlemy, chrapanie na wdechu i wydechu, wymawianie sylab:- ko, ko, ko, ku-uku, oko, uku, kuku, koko), żuchwy (np. zamykanie i otwieranie zębów, wysuwanie żuchwy i jej cofanie- zabawa- zęby chcą podrapać nos i brodę na zmianę).

Ćwiczenia artykulacyjne, ćwiczenia w utrwalaniu prawidłowej wymowy poszczególnych głosek, ćwiczenia utrwalające nowo wywołany dźwięk mowy w jego prawidłowej postaci (np. zabawa w echo -powtarzanie głosek, sylab, pojedynczych wyrazów, potem zdań, wierszy, wg zaleceń logopedy), ćwiczenia rozumienia wypowiedzi, od rozumienia krótkich poleceń np. daj buzi do rozszyfrowania długich wypowiedzi zawierających bogate słownictwo i konstrukcje gramatyczne,

ćwiczenia rozwijające słownictwo, są ściśle połączone z zajęciami rozumienia poleceń słownych, ćwiczenia te powinny być prowadzone przy każdej okazji, gdy dziecko obserwuje to, o czym mówimy, np. podczas ubierania uczy się nazw ubrań i ich części, podczas jedzenia uczymy nazw produktów żywnościowych, nazw wykonywanych czynności (gryzę, połykam), spacer, jazda autobusem to także doskonały moment do ćwiczeń rozwijających słownictwo,

ćwiczenia w budowaniu zdań i dłuższych wypowiedzi, zachęcanie dziecka do wypowiadania się o tym, co widzi, co przeżyło, np. wspólna klockami, której celem jest tworzenie zdania zawierającego czasownik „budować”.

Z okazji 250- tej rocznicy powstania Komisji Edukacji Narodowej najnowszy materiał w „Kawiarence Sensorycznej” postanowiłam poświęcić warunkom pracy nauczycieli, pracowników administracji i dyrekcji naszej szkoły.

Artykuł zatytułowany został : „ Inny punkt widzenia”.

O warunkach jakie panują w dzisiejszej szkole teoretycznie każdy wie. Spróbuję je jednak Państwu przybliżyć.

Układami sensorycznymi, które najbardziej narażone są na niekorzystne oddziaływanie bodźców w warunkach szkolnych są: wzrok, słuch i układ dotykowy.

1.Wzrok, którego receptorem jest oko, narażone jest na ciągłe intensywne oddziaływanie dużej ilości jaskrawych kolorów . Niekorzystnymi kolorami są: czerwony, różowy, pomarańczowy, żółty. Powodować to może duże rozdrażnienie i trudności z koncentracją uwagi wszystkich przebywających w takich warunkach.

2.Układ dotykowy. Największy z układów sensorycznych , który może mieć wpływ na zachowania emocjonalne ,nie zawsze adekwatne do sytuacji. Powodem jest oczywiście tłok panujący w dzisiejszych szkołach a przez to konieczność bliskiego kontaktu co nie dla wszystkich jest komfortowe.

3.Słuch, którego receptorem jest , ogólnie mówiąc , ucho to najbardziej narażona część naszego organizmu na nieodwracalne uszkodzenie. Dźwięk o intensywności 50 dB to najkorzystniejszy poziom oddziaływania. W szkole podczas przerw międzylekcyjnych poziom ten może wynosić nawet 90 dB. Przekracza więc prawie dwukrotnie dopuszczalny hałas.

Hałas ten niekorzystny jest dla zdrowia nie tylko uczniów ale też nauczycieli. Prowadzić może to, tak jak wspomniałam, do nieodwracalnych uszkodzeń słuchu. Na zmianę niektórych z tych niekorzystnych warunków pracy i nauki możemy mieć wpływ My Wszyscy.

Na przerwach międzylekcyjnych dyżurujący nauczyciele „ walczą ”z hałasem.

Ale z kolorowymi strojami musimy już poprosić Państwa o pomoc. Uczniowie też wychodzą z samodzielną inicjatywą. I tak, np. klasa 3c po przeprowadzeniu referendum wśród uczniów wprowadziła, tzw. „ Spokojny dzień”. W poniedziałki i w piątki uczniowie postanowili zakładać ubrania w spokojnych kolorach, białym , szarym i bez napisów.

Sądzę, że Państwo poprzecie i pomożecie im w tej ciekawej akcji.

Sądzę też, że dołączą do nas pozostałe klasy 0-3.

Życzę powodzenia.

Lidia Silska

Dysortografia i co dalej?

Dysortografia to specyficzne zaburzenie w nauce pisania, objawiające się popełnianiem błędów ortograficznych pomimo znajomości zasad pisowni i odpowiedniej motywacji do poprawnego pisania. Dziecko z dysortografią zna i rozumie zasady ortograficzne, ale mimo to nie potrafi ich wykorzystać w swoich wypowiedziach pisemnych. W zeszytach pojawiają się charakterystyczne błędy: różny zapis wyrazów o obrazie graficznym innym niż fonetyczny (np. trawka – trafka), opuszczanie liter, sylab, drobnych elementów liter, mylenie liter i wyrazów podobnych brzmieniowo, mylenie liter o podobnym kształcie (p-b, b-d, n-u), błędy w pisowni dotyczące wyrazów z rz/ż, ó/u, ch/h. W jaki sposób zatem pomóc dziecku w najlepszym opanowaniu umiejętności pisania?

Niestety nie ma magicznego sposobu, który szybko wyeliminuje problem. Trzeba uzbroić się w cierpliwość i rozpocząć systematyczną pracę, która oprócz utrwalania znajomości zasad pisowni musi przede wszystkim opierać się na stosowaniu ich w praktyce. W szkole uczniowie poznają wybrane zasady ortograficzne już na poziomie edukacji wczesnoszkolnej, które są rozszerzane i utrwalane na dalszym etapie nauki. Nie jest to jednak wystarczające dla tych uczniów, którzy przejawiają specyficzne trudności z nauką ortografii. Żmudne przepisywanie wyrazów z trudnościami nie zawsze okazuje się skuteczne. Lepsze efekty przynoszą metody, w których angażuje się jednocześnie wiele zmysłów, wykorzystuje skojarzenia, rysunki, grupuje wyrazy w formie map informacji.

Aby ułatwić opanowanie zapisu wyrazów trudnych ortograficznie warto jest:
- wykonywać rysunki wyrazów, kojarzące się z daną literą np.:

HAMAK ZAWIESZONY POMIĘDZY
DRZEWAMI PRZYPOMINA LITERĘ H
WIĘC ZAPAMIĘTUJEMY, ŻE WYRAZ
HAMAK PISZEMY PRZEZ H

- stosować kolory do zapisywania danych trudności np. **rz, ch, ó** – zapisywać **na czerwono**, **ż, h, u** – **na zielono**. (korzeń, żaba)
- zapisywać wymyśloną historyjkę z wyrazami z daną trudnością ortograficzną za pomocą mapy myśli,
- układać rymowanki lub uczyć się wierszyków z wyrazami do zapamiętania
 - stosować łańcuchową metodę zapamiętania polegającą na ułożeniu historii z danymi wyrazami, które należy zapamiętać. Historia może być nierealna, zaskakująca, najlepiej śmieszna. Po ułożeniu historii trzeba ją sobie zwizualizować, następnie opowiedzieć po raz kolejny.
- korzystać z gier ortograficznych np. wąż ortograficzny, memory, puzzle ortograficzne, statki ortograficzne
- pracować nad pojawiającymi się błędami w zeszytach: rodzic sprawdza zeszyt i na marginesie zaznacza linijkę, w której znajduje się błędnie napisany wyraz. Dziecko sprawdza w słowniku ortograficznym wszystkie wyrazy w linijce i odnajduje błędnie napisany wyraz. Przykleja na nim kolorowy pasek i zapisuje poprawnie wyraz.

Uczeń opracowuje każdego dnia dwa wyrazy, w których popełnił błędy ortograficzne.

Trudności ortograficzne zaznacza dwoma kolorami:

- czerwonym- ó, rz, ch, om, on, em, en
- zielonym- u, ż, h, ą, ę

Dziecko w ten sposób tworzy swój słownik wyrazów, w których popełniło błędy. Po tygodniu warto powtórzyć wyrazy i poprosić o napisanie ich na kartce. Można jeszcze ułożyć krótkie opowiadanie z tymi wyrazami.

Nieocenioną pomocą w nauce ortografii mogą być również :
programy komputerowe np. Mtalent:

<https://www.mauthor.com/present/4986037583216640>

- aplikacje do nauki ortografii np. dyktanda online:
[dyktanda.online](#) - rewolucyjna aplikacja do ćwiczenia ortografii!
- wordwall z wieloma zadaniami ortograficznymi:
[Ortografia - Materiały dydaktyczne \(wordwall.net\)](#)

- strona www.pisu.pisu.pl z zadaniami edukacyjnymi, również z ortografii: RZ i Ź opowiadanie - Ortografia - rz i ź KLASA 4 - PisuPisu.pl

Na rynku wydawniczym jest wiele pozycji książkowych polecanych przez Polskie Towarzystwo Dysleksji, które warto wykorzystać do systematycznej pracy nad umiejętnością pisania:

- Mańkowska I., Rożyńska M., Ortograffiti z Bratkiem, Gdynia 2010, 2011, 2012 (dzieci młodsze)
- Chwastniewska D., Czabaj R., Ortograffiti. Czytam, rozumiem, piszę. (Poziom pierwszy seria 4 zeszytów ćwiczeń dla uczniów klas IV– V szkoły podstawowej), Gdynia 2005.
 - Piasecka V., Talaśka K., Ortograficzne łamigłówki, zestaw gier i zabaw nie tylko dla uczniów z dysleksją, Gdańsk 2018.
 - Piechnik-Kaszuba A., Czabaj R., Ortograffiti. Czytam, rozumiem, piszę. (Poziom drugi seria 4 zeszytów ćwiczeń dla uczniów klas V– VI szkoły podstawowej), Gdynia 2008.

Drogi rodzicu. Mam nadzieję, że opisane sposoby pracy z dzieckiem okażą się pomocne, a co najważniejsze skuteczne w lepszym opanowaniu umiejętności pisania. Należy poszukiwać metod, które sprawdzają się dla danego dziecka indywidualnie. Celem podejmowanych wysiłków jest wypracowanie wrażliwości ortograficznej, sposobów radzenia sobie z trudnościami w pisaniu w przyszłości, a także dbałości o poprawność pisania w dorosłym życiu.

Kilka słów o dyskalkulii...

Specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu potocznie nazywane zaburzeniami dyslektycznymi to zespół różnych cech, ale myliłby się ten, kto uznałby, że każdy dyslektyk jest taki sam.

Gdy myślimy o specyficznych trudnościach w czytaniu i pisaniu przychodzi nam na myśl głównie brzydkie, niekształtne pismo, różne trudności z czytaniem, czy też błędy ortograficzne. Jedną z mniej znanych odmian zaburzeń dyslektycznych są specyficzne trudności w uczeniu się matematyki, czyli dyskalkulia. Może się zdarzyć, że dziecko będzie miało tylko problem dotyczący matematyki lub będzie on towarzyszył innym problemom z pisaniem i czytaniem.

Nie każda jednak trudność, którą dziecko napotyka rozpoczynając lub kontynuując przygodę z matematyką ma związek z dyskalkulią. Niektóre mogą być po prostu związane z niewystarczającą ilością ćwiczeń dotyczących danego tematu, słabą koncentracją, czy też obniżoną motywacją do pracy w tym zakresie.

Termin dyskalkulia pochodzi z języka łacińskiego i w dosłownym tłumaczeniu oznacza trudności w liczeniu. Wcześniej w polskiej literaturze stosowano głównie określenie „specyficzne trudności w uczeniu się matematyki”. Objawy, które mogą zaniepokoić i być podstawą do podjęcia działań diagnostycznych w poradni to m.in. mylenie podobnie wyglądających liczb, pomijanie przestrzeni pomiędzy liczbami i trudności w rozpoznawaniu i używaniu symboli dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia; trudności z czytaniem liczb, w których występuje zero lub zera w środku np. 10003, 70039; przestawianie kolejności cyfr w liczbie, trudności w odczytywaniu map, wykresów i tabel; błędne kopiowanie liczb, obliczeń lub figur geometrycznych ze wzoru; trudności z przywoływaniem z pamięci liczb, obliczeń, kształtów geometrycznych; problemy z reprezentowaniem liczb w różnych formatach (np. cyfry arabskie, np. 37, liczebniki pisane np. trzydzieści siedem, liczebniki mówione (sekwencje fonologiczne), cyfry rzymskie XXXVII itd.); trudności z powiązaniem terminów matematycznych z ich skrótami, np. kilometr – km; trudności z poprawnym używaniem, w trakcie rozwiązywania zadania, jednostek danej miary, np. mylenie centymetrów z metrami; trudności z zapamiętaniem wzorów, służących np. do obliczania pól lub obwodów figur oraz trudności z rozpoznaniem skrótów, np. cm², cm³;

Należy wziąć pod uwagę, że dyskalkulia¹ nie oznacza jedynie trudności w opanowaniu umiejętności matematycznych, a może utrudniać także naukę innych przedmiotów takich jak geografia, fizyka, chemia, a nawet historia, technika, muzyka, czy w – f.

Niezbędne w walce z dyskalkulią jest wykonywanie ćwiczeń. Aby przyniosły efekty, koniecznie należy pracować z dzieckiem systematycznie i konsekwentnie. Zalecane jest wykonywanie ćwiczeń pobudzających orientację przestrzenną, układanie puzzli, powtarzanie ciągu cyfr, dyktand graficznych, labiryntów, czy wyszukiwanie ukrytych liczb.

Dyskalkulia niestety nie znika z wiekiem. Dziecko potrzebuje długiej i cierpliwej pracy, jeśli ma nadążyć za innymi dziećmi w zakresie umiejętności matematycznych.

Propozycje ćwiczeń usprawniających podstawowe funkcje zaburzone w dyskalkulii:

- wykreślanie liczbowe;
- pisanie w przestrzeni: figury, linie, „leniwe ósemki”;
- odwzorowywanie figur z obrazka;
- słuchowe porządkowanie liczb (parzyste–nieparzyste);
- powtarzanie ciągów cyfrowych;
- rozsypanki liczbowe (ustne porządkowanie liczb według podanej zasady);
- odwzorowywanie z pamięci figur geometrycznych, cyfr, symboli;
- wyszukiwanie liczb, symboli ukrytych na ilustracjach;
- przestawianki liczbowe (np. podaj 6 konfiguracji cyfr: 1 2 3).

Jak rodzice mogą pomóc dziecku mającemu trudności w liczeniu?:

* Pomagać dziecku w odrabianiu lekcji z matematyki, ale nigdy nie rozwiązywać zadań za nie.

- * Stosować różnorodne pomoce, takie jak liczydła, tabliczka mnożenia, tablice wzorów.
- * Wplatać matematykę w zabawę, stosować np. gry planszowe i komputerowe uwzględniające liczenie.
- * Ukazywać zastosowania matematyki w życiu codziennym.

Literatura

Karin Landerl, Liane Kaufmann (2015)- Dyskalkulia. Gdańsk. Harmonia Uniwersalis.

U. Oszwa (red. naukowa) (2008). - Psychologia trudności arytmetycznych u dzieci. Doniesienia z badań. Kraków. Oficyna Wydawnicza Impuls

U. Oszwa (red. naukowa) (2011) – Wczesna diagnoza dziecięcych trudności w liczeniu. Wybrane zagadnienia. Kraków. Oficyna Wydawnicza Impuls

U. Oszwa (2008) – Zaburzenia rozwoju umiejętności arytmetycznych. Problem diagnozy i terapii. Kraków. Oficyna Wydawnicza Impuls

<http://www.reedukacja.pl/default.aspx?action=view&item=25>

Elżbieta Wika Co to jest dyskalkulia? – przyczyny, objawy, ćwiczenia (2017), Pedagogika Specjalna – portal dla nauczycieli; pedagogika – specjalna.edu.pl

